

Η ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΡΥΘΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

(Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ)*

Υπό ΜΑΡΙΑΣ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ - ΔΕΛΙΒΑΝΗ

Θὰ προσπαθῆσω εἰς τὴν παροῦσαν ἀνακοίνωσιν νὰ ἐξετάσω μίαν, ἐξ ὧσων γνωρίζω νέαν πλευρὰν τοῦ προβλήματος τῆς κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Θὰ ἐρευνήσω ἐὰν διαφοραὶ τοῦ ρυθμοῦ τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος καὶ ἀναπτύξεως εἶναι αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἀρκεταὶ νὰ δημιουργήσουν διαφοροὺς τρόπους κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Δὲν πρόκειται δηλαδὴ οὔτε διὰ τὴν μελέτην τῆς ἐπιρροῆς τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως ἐπὶ τῆς κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἀφοῦ δὲν ἐξετάζεται εἰς διάφορος ρυθμὸς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, ἀλλὰ ἀντιθέτως διαδοχικὰ στάδια οικονομικῆς ἀναπτύξεως, οὔτε διὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ τρόπου κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος εἰς χώρας, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς διάφορα στάδια οικονομικῆς ἀναπτύξεως, ὅποτε πρόκειται τὸ συνηθέστερον περὶ μελέτης συγκριτικῆς καὶ στατικῆς αὐτῶν, τὰ ὁποῖα συμβαίνουν ἀπὸ ἀπόψεως κατανομῆς εἰς μίαν χώραν ἀνεπαρκῶς ἀνεπτυγμένην καὶ εἰς μίαν χώραν ἀνεπτυγμένην, οὔτε διὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐπιρροῆς μιᾶς μεταβολῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἐπὶ τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας, διὰ τὴν ὁποίαν πρόκειται, ὅποτε θὰ ἦτο ἡ θέσις τοῦ Keynes ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν τῆς ἔννοιας.

Ἀντιθέτως θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν παροῦσαν ἀνακοίνωσιν νὰ ἐξετάσω, πρῶτον, ἐὰν διάφορος ρυθμὸς οικονομικῆς δραστηριότητος δύναται μόνος του νὰ προκαλέσῃ διάφορον τρόπον κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, δεύτερον, ἐὰν ναὶ ποῖα εἶναι τὰ κυριώτερα σημεῖα διαφόρου ἐξελίξεως καὶ ποῖα εἶναι αἱ κοινωνικαὶ τάξεις, αἱ ὁποῖαι ὠφελοῦνται περισσότερο εἰς τὰς δύο περιπτώσεις, τρίτον, ποῖα δύναται νὰ εἶναι αἱ ἐξηγήσεις μιᾶς τοιαύτης ποικιλίας εἰς τὴν κατανομήν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Ἡ ἐξέτασις τοῦ προβλήματος τῆς κατανομῆς ὑπὸ τὸ πρῶτον κινδυνεύει, κατ' ἀνάγκην, νὰ ἀναμίξῃ ἀφ' ἑνὸς τὸν ρυθμὸν δραστηριότητος ἀφ' ἑτέρου

* Κείμενον ἀνακοινώσεως τῆς κ. Μαρίας Νεγρεπόντη - Δελιβάνη, Ἐντ. Ὑφηγητριας τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐταιρείαν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν (16 Φεβρουαρίου 1962).

τὰ στάδια τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Εἶναι πράγματι ἀνεγνωρισμένον ὅτι αἱ περιοχαὶ καὶ αἱ χῶραι, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν νὰ ἀναπτύσσωνται καὶ διέρχονται τὴν περίοδον «τῆς ἀπογειώσεως», ἔχουσιν ἔντονον ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Τὰ ἐξωτερικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν χωρῶν καὶ τῶν περιοχῶν αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι προσφάτως ἐγκατέλειψαν τὴν κατάστασιν τῆς ὑποναπτύξεως, διακρίνονται δυσχερῶς ἀπὸ ἐκεῖνα χωρῶν ἢ περιοχῶν ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένων, ἀλλὰ τῶν ὁποίων ὁ ρυθμὸς δραστηριότητος εἶναι ἐξ ἴσου ἐντατικὸς πρὸς τὸν τῶν χωρῶν καὶ περιοχῶν ὑπὸ «ἀπογειώσιν» διὰ τὸν α ἢ τὸν β λόγον. Πρὸς ἀποφυγὴν αὐτοῦ τοῦ κινδύνου προτίθεμαι νὰ λάβω ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς διακρίσεως τὸ εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι τὸ κριτήριον αὐτὸ εἶναι ἀρκετὰ ἐμπειρικὸν καὶ τοῦ ὅτι ἐπροτάθησαν ἄλλα περισσότερον ἐξεζητημένα, π.χ. τοῦ J. Marchal καὶ τοῦ J. Lecaillon, ἐξακολουθεῖ νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν βᾶσιν κάθε διακρίσεως τοῦ ἐπιπέδου ἀναπτύξεως ἕνεκα τῆς ἀπλότητός του. Κατὰ ταῦτα πᾶσα χώρα ἢ περιοχὴ μὲ εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν ἀνώτερον τῶν \$ 650-700 θὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένη.

Ἡ ἔρευνά μας θὰ γίνῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μιᾶς μόνον χώρας. Μόνον οὕτω θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ σταδίων ἀναπτύξεως καὶ ρυθμοῦ δραστηριότητος, ἀφοῦ ὑποτίθεται ὅτι ὁλόκληρος ἡ χώρα εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ στάδιον ἀναπτύξεως, ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ περιφερειακῆς ἀναπτύξεως. Θὰ ἀφορᾷ τὴν κατασκευὴν ἐνὸς θεωρητικοῦ μοντέλου, ἰσχύοντος διαοιανδήποτε χώραν ἢ περιοχὴν εὐρισκομένην ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας. Ἐν τούτοις θὰ προσφύγωμεν εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ θὰ χρησιμοποιοῦμεν τὰ στατιστικὰ του στοιχεῖα διὰ τὴν ἐπαλήθευσιν τοῦ θεωρητικοῦ μας μοντέλου. Ἡ προτίμησις αὐτὴ ἐξηγεῖται εὐχερῶς, ἀφοῦ ἡ Βορειοαμερικανικὴ ἥπειρος προσφέρεται περισσότερον ἀπὸ οἰανδήποτε ἄλλην χώραν εἰς μίαν τοιαύτην μελέτην ἕνεκα τῆς ἐκτάσεώς της, ἕνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς ποικιλίας ἀπὸ ἀπόψεως κλίματος, σταδίων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ποιότητος τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ ὑπεδάφους της, ἕνεκα τῶν πρακτικῶς ἀνεξαντλήτων δυνατοτήτων της διὰ τὴν ἐπιτάχυνσιν τοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ἂν βασισθῶμεν εἰς τοὺς φυσικοὺς της πόρους ὅτι ὅμως εἰς τὸν ὄγκον τῆς ἐνεργουῦς ζήτησεως, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν ἤδη νὰ δῆμιουργῇ προβλήματα ἐπιβραδύνσεως τῆς προόδου.

Ἐξ ὧων γνωρίζω ἢ ἀποφίς αὐτῆ τοῦ προβλήματος τῆς κατανομῆς δὲν ἔχει εἰσέτι ἐξετασθῆ. Αὐτὸ δὲν περιορίζει βέβαια τὴν σημασίαν τοῦ θέματος καὶ δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸ ὅτι εἰς τὴν πραγματικότητα αἱ λεπτομερειακά μελέται ἐκτὸς τοῦ κλασσικοῦ καὶ νεοκλασσικοῦ μοντέλου εἶναι σχετικῶς πρόσφατοι, εἰς τὸ ὅτι αἱ περιφερειακά μελέται εἶναι ἔτι μᾶλλον πρόσφατοι, τέλος εἰς τὸ ὅτι αἱ στατιστικαί, αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κατανομὴν τοῦ ἔθνους

κοῦ εἰσοδήματος ἀφοροῦν τὸ συχνότερον ὀλόκληρον τὴν ἐπικράτειαν καὶ αὐτὸ βεβαίως δὲν διευκολύνει τὰς περιφερειακὰς ἐρεῦνας.

Ἡ ὠφέλεια ἐκ τῆς κατασκευῆς τοῦ μοντέλου αὐτοῦ παρὰ τὰς ἀναποτρέπτους ἀτελείας του μοῦ φαίνεται σημαντικὴ, ἀφοῦ :

1) διανοίγει νέον κεφάλαιον ἐρευνῶν τῆς κατανομῆς τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, τοσοῦτω μᾶλλον ποῦ σκοπὸς αὐτῆς τῆς ἀνακοινώσεως δὲν εἶναι ἡ ἐπίλυσις τοῦ προβλήματος ἀλλὰ ἀπλῶς ἡ τοποθέτησίς του ἐν συνδυασμῶ μετὴν πρότασιν μιᾶς μεθόδου ἐργασίας,

2) δημιουργεῖ νέους δεσμοὺς μεταξύ τοῦ τρόπου κατανομῆς τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ ἀλληλεξάρτησις τῶν δύο θεμάτων εἶναι τοιαύτη ὥστε ἀποκλείει οἰανδήποτε μελέτην εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ χωρὶς νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ δύο,

3) δύναται ἐπὶ λέον νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν καλυτέραν κατανόησιν παραπληροσίων ζητημάτων.

Ἐν πρώτον μέρος θὰ διατεθῇ διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ θεωρητικοῦ μοντέλου. Τὸ μέρος τοῦτο θὰ εἶναι πολὺ μακρότερον τοῦ δευτέρου, τὸ ὁποῖον θὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ὀρθότητα τοῦ θεωρητικοῦ μοντέλου βάσει τῆς πείρας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Τέλος θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐξαγάγωμεν μερικὰ συμπεράσματα.

Πρῶτον Μέρος : Τὸ θεωρητικὸν μοντέλον.

Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ἔχομεν δύο περιοχὰς τῆς αὐτῆς ἐπικρατείας μετὰ διάφορον ρυθμὸν οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Μετὰ αὐτὸ τὸ μοντέλον θὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ὁ τρόπος κατανομῆς τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος εἰς τὰς δύο αὐτὰς περιοχὰς δὲν θὰ εἶναι ὁ αὐτός, ἀλλὰ ὅτι ἀντιθέτως θὰ παρουσιάσῃ σημαντικὰς διαφορὰς ἀπὸ ὅλων τῶν ἀπόψεων αἱ ὁποῖαι ἐνδιαφέρουν τὴν μελέτην τῶν προβλημάτων κατανομῆς.

Οἱ ἀπαραίτητοι ὅροι διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ μοντέλου εἶναι :

1) ὅτι πρόκειται διὰ περιοχὰς μιᾶς χώρας ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένης (λαμβάνομεν τὴν περίπτωσιν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν),

2) ὅτι πρόκειται περὶ χώρας κεφαλαιοκρατικῶς ἐξειλιγμένης ὅπου ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ ὄχι τὸ οικονομικὸν σχέδιον εὐρίσκονται εἰς τὴν βᾶσιν τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος. Αὐτὸ εἶναι πολὺ σημαντικὸν διότι ἀκριβῶς ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία θὰ ἐξηγήσῃ τὴν διαφορὰν τοῦ ρυθμοῦ τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς τὰς δύο αὐτὰς περιοχὰς.

Ἡ ἐξήγησις τῆς διαφορᾶς βάσει τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας προσκρούει εἰς σωρείαν δυσχερειῶν, ἐνῶ βάσει ἐνὸς αὐστηρῶς ἐφαρμοζομένου σχεδίου ὅλα φαίνονται εὐκολώτερα, ἀφοῦ ἀποκλείεται μέχρις ὀρισμένου βαθμοῦ ἡ τύχη. Νοεῖται οἰκοθεν ὅτι καὶ εἰς τὰς χώρας, αἱ ὁποῖαι εἶναι κεφαλαιοκρα-

τικῶς ἐξελιγμένοι ὑπάρχει προγραμματισμός, ὅστις πλασιώνει καὶ συγχρόνως διευκολύνει τὸν ἐπιχειρηματίαν. Ὁ προγραμματισμὸς αὐτὸς εἶναι ἀναπόφευκτος διὰ οἰανδήποτε χώραν, ἢ ὅποια θέλει νὰ ἐξασφαλίσῃ ρυθμὸν συνεχοῦς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Πάντως ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης στηρίζεται κυρίως εἰς τὸν ἐπιχειρηματίαν.

Κατὰ ταῦτα εἰς μίαν χώραν κεφαλαιοκρατικῶς ἐξελιγμένην μία διαφορὰ τοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς τῆς ἀναπτύξεως δύναται νὰ ὀφείλεται, εἰς ἀπότομον καὶ ἀξιόλογον συρροὴν πληθυσμοῦ εἰς τὴν περιοχὴν, ἢ ὅποια ὑπόσχεται ἢ ἀργότερον πραγματοποιεῖ ἀνάπτυξιν ταχυτέραν ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπον ἐπικράτειαν. Ὑπάρχει ἀφθονος βιβλιογραφία διὰ τὸ εἰδικὸν αὐτὸ θέμα διατὶ δηλαδὴ οἱ μετανάσται ἀποφασίζουσι νὰ ἐγκαταλείψουσι τὴν περιοχὴν ἢ τὴν χώραν των διὰ νὰ ἐγκατασταθοῦν ἄλλου. Ὑπάρχουσι δύο ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι θεωρίαι. Ἡ πρώτη ὑποστηρίζεται ἀπὸ τὴν κ. Gordon¹ καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους οἰκονομολόγους. Πιστεύουσι, ὅσοι τὴν ὑποστηρίζουσι ὅτι ἡ δυνατότης ἐπικερδοῦς ἐπενδύσεως καὶ ἡ εὐκολία εὐρέσεως ἱκανοποιητικῆς ἀπασχολήσεως εὐρίσκονται εἰς τὴν βᾶσιν οἰασδήποτε συνεχοῦς συρροῆς πληθυσμοῦ. Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἠῤῥημένος αὐτὸς πληθυσμὸς διευκολύνει τὴν πρόοδον χάρις εἰς τὴν ἠῤῥημένην ἐνεργὸν ζήτησίν του καὶ οὕτως ἔρχονται νέοι μετανάσται. Ἡ κ. Gordon χρησιμοποιεῖ στατιστικὰς σειράς, αἱ ὅποια ἀποδεικνύουσι, τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὴν Καλιφορνίαν, ὅτι ὡσάνκις ἐλαττοῦται ἡ ζήτησις ἐργατικῶν χειρῶν ἐλαττοῦται ἐπίσης ἡ μετανάστευσις καὶ ὅτι ὡσάνκις αὐξάνεται ἡ ζήτησις των αὐξάνεται καὶ ἡ μετανάστευσις. Ἀντιθέτως, ἡ δευτέρα θεωρία ὑποστηρίζει σχετικῶς ὅτι ἡ συρροὴ πληθυσμοῦ δημιουργεῖ τὴν προϋπόθεσιν ἐκτελέσεως ἐπενδύσεων καὶ αὐξάνει τὴν ἀνάγκην ἐργατικῶν χειρῶν. Πολιτικοὶ καὶ ἰδίως διὰ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας κλιματολογικολόγοι, ἢ ἀκόμη ἢ ἐλπὶς μεγαλυτέρου κέρδους, ἐν συγκρίσει πρὸς ὅ,τι θὰ ἀνεμένετο εἰς τὸν τόπον προελεύσεως, ἐν ὄψει τῶν δυνατοτήτων τὰς ὁποίας παρέχει ἡ νέα περιοχὴ, δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀπόφασιν περὶ μετανάστευσεως. Ἐπιχειρήματα ὑπὲρ καὶ κατὰ ἐκάστης τῶν θεωριῶν αὐτῶν δύναται νὰ ὑποστηριχθοῦν. Κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ διατυπωθῇ εἰς γενικὸς κανὼν, διότι πᾶσα μετανάστευσις δύναται νὰ ἀποτελῇ μίαν εἰδικὴν περίπτωσιν. Αὐτὸ τὸ ὅποιον εἶναι βέβαιον, εἶναι ὅτι εἰς μίαν χώραν ἢ εἰς μίαν περιοχὴν ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένην ἀπὸ ἀπόψεως κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος ἀλλὰ ἀραιοκαταφυκμένην ἢ συρροὴ πληθυσμοῦ θὰ ἐπιταχύνῃ τὸν ρυθμὸν οἰκονομικῆς τῆς ἀναπτύξεως.

Κατὰ συνέπειαν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις μιᾶς ἀραιοκαταφυκμένης περιοχῆς δυνατόν νὰ ὀφείλεται :

1. Employment, expansion and population growth. The Californian experience 1900-1950, A publication of the institute of industrial relations. University of California, 1954.

— εἰς μίαν ἀθρόαν μετανάστευσιν ὀφειλομένην εἰς οἰονδήποτε λόγον,

— εἰς ἓναν πόλον ἀναπτύξεως, ὃ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς τὴν περιοχὴν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐὰν πρόκειται περὶ ἰδιωτικῆς ἢ δημοσίας ἰδιοκτησίας. Ἡ διαδικασία θὰ εἶναι ἡ αὐτή: θὰ προσελκύσῃ μενατάστας, οἱ ὅποιοι θὰ αὐξήσουν τὴν ἐνεργὸν ζήτησιν καὶ οὕτως ὀλόκληρος ἡ οἰκονομία θὰ εἰσέλθῃ εἰς περίοδον ταχυτέρας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἐνας ταχύτερος ρυθμὸς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ δραστηριότητος εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν δημιουργεῖ συνολικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα σχετικῶς ὑψηλότερον παρὰ εἰς ὀλόκληρον τὴν χώραν (τοῦτο σημαίνει ὅτι ἐν συγκρίσει μὲ τὸν πληθυσμὸν, τὸ εἰσόδημα τῆς περιοχῆς εἶναι ἀνώτερον τοῦ συνόλου τῆς χώρας).

Εἰς τὸ πρῶτον τμῆμα αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου, θὰ ἐξετάσωμεν τὰ αἷτια τῆς πραγματοποιήσεως εἰσοδήματος ἀνωτέρου εἰς τὴν περιοχὴν ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Εἰς τὸ δεύτερον τμῆμα αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου θὰ ἐρευνήσωμεν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ εἰς τὸ προηγούμενον τμῆμα ἐξεταζομένου φαινομένου ἐπὶ τῆς μικρῆς — καὶ μακροοικονομικῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος, ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς ὀλόκληρον τὴν χώραν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν περιοχὴν. Τέλος, εἰς τὸ τρίτον μέρος θὰ ἐξετάσωμεν ποῖαι κοινωνικαὶ τάξεις ἢ ποῖαι κατηγορίαι προσώπων εἰς τὴν περιοχὴν ὠφελήθησαν περισσότερο ἢ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὰς ἀντιστοίχους τάξεις ἢ κατηγορίας τῆς ὑπολοίπου χώρας.

*Α' Τμῆμα. Προῖον συνολικὸν τῆς περιοχῆς κατ' ἀναλογίαν
μεγαλύτερον ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ τῆς ὑπολοίπου χώρας*

Τὸ προῖον μιᾶς περιοχῆς μὲ ρυθμὸν ἀναπτύξεως ταχύτερον τοῦ τῆς ὑπολοίπου χώρας εἶναι κατ' ἀναλογίαν μεγαλύτερον, διὰ πολλοὺς λόγους:

α) διότι εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν τὸ ποσοστὸν τῶν ἀνέργων ἐντὸς τοῦ συνολικῶς ἐργαζομένου πληθυσμοῦ τῆς περιοχῆς εἶναι χαμηλότερον ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Πράγματι,

— Ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι κατ' ἀναλογίαν μεγαλύτερος εἰς τὴν περιοχὴν μὲ ρυθμὸν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ταχύτερον παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν². Αἱ ἀνάγκαι ἐργατικῶν χειρῶν αὐξάνουν ταχύτερον εἰς τὰς νέας παρὰ εἰς τὰς παλαιὰς βιομηχανίας, ἀφοῦ αἱ δεύτεραι, ἐφ' ὅσον γηράσκουν, ἐφαρμόζουσιν περισσότερο μεθόδους, αἱ ὁποῖαι αὐξάνουν τὴν παραγωγικότητα καὶ μειώνουν τὴν ἀναγκαίαν ἐργασίαν³.

— Οἱ νεοαφικνούμενοι δημιουργοῦν νέαν ἐνεργὸν ζήτησιν, ἡ ὁποία ἐνι-

2. Αὕτη παρατηρεῖται εἰς τὰς Δυτικὰς Ἑνωμένας Πολιτείας μετὰ τὸ 1953.

3. Πρόκειται περισσότερο διὰ συγχρονισμὸν καὶ ὀλιγώτερον δι' ἐπέκτασιν.

σχέει τὴν οικονομικὴν δραστηριότητα τῆς περιοχῆς. 'Επὶ πλέον οἱ μετανάσται ἔχουν ἀνάγκας ὀλιγώτερον ἐπιδεικτικὰς ἀναβολῆς ἀπὸ τοὺς ἀπὸ μακροῦ ἐγκατεστημένους, μεταξὺ ἄλλων τὴν ἀνάγκην στέγης. Εἶναι ἀρκετὸν νὰ γίνουν οἰκοδομικαὶ ἐργασίαι εἰς μεγάλην κλίμακα διὰ νὰ ἐξηγηθῇ ὁ ταχύτερος ρυθμὸς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Πράγματι, θέτει εἰς κίνησιν πολλὰς δευτερευούσας βιομηχανίας, αἱ ὁποῖαι ὀφείλουσιν τὴν πρόδοσιν των εἰς τὸν οἰκοδομικὸν ὄρασμόν.

—'Ο Ἀμερικανὸς οικονομολόγος Douglas North⁴ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ οικονομικὴ ἀνάπτυξις μιᾶς περιοχῆς συνδέεται μὲ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον. Ταχεῖα οικονομικὴ πρόοδος δύναται νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα βελτιώσεως τῶν ἐξαγωγῶν πρὸς ὠρισμένην ζώνην ἢ δημιουργίας νέων ἀγορῶν. 'Ο Charles M. Tiebouth⁵ ἀπορρίπτει αὐτὴν τὴν ἀποψιν Πάντως εἶναι βέβαιον ὅτι αἱ Δυτικαὶ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι (ἥτοι ἡ περιοχὴ τὴν ὁποίαν λαμβάνομεν εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν, ὡς περιοχὴν μὲ ρυθμὸν οικονομικῆς ἀναπτύξεως ταχύτερον τῆς ὑπόλοιπου χώρας) ἔλαβον μέρος κατ' ἀναλογίαν περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἡ ὑπόλοιπος χώρα εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Ἄς μὴ παραβλεφθῇ ὅτι ἡ βελτίωσις τοῦ ἰσοζυγίου τῶν πληρωμῶν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῷ 1960 ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς ἐξαγωγὰς ἀεροπλάνων Jet καὶ πυραύλων προερχομένων ἀπὸ τὰς Δυτικὰς Πολιτείας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

—Οἱ μετανάσται ἔχουν κατὰ μέσον ὄρον γενικῶς ἡλικίαν μικροτέραν τοῦ μέσου ὄρου τῆς ἡλικίας τοῦ μονίμου πληθυσμοῦ οἰασδήποτε περιοχῆς. Οὕτω, τὸ ποσοστὸν τῶν παραγωγικῶς ἀπασχολουμένων εἶναι ὑψηλότερον εἰς τὴν περιοχὴν μὲ ταχύτερον ρυθμὸν ἀναπτύξεως τοῦ συνόλου τῆς χώρας. β) 'Ο νόμος τῆς φθίνουσας ἀποδόσεως τοῦ ἐδάφους δὲν λειτουργεῖ ἀκέμη⁶ Αὐτὸ σημαίνει ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν ἐπιτυγχάνεται ἀπόδοσις μεγαλύτερα παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν μὲ τὴν χρησιμοποίησιν ὀλιγώτερον συντελεστῶν παραγωγῆς. Ὑπάρχουν πολλοὶ λόγοι σχετικῶς :

—ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν νεοἰδρυθειῶν βιομηχανιῶν. 'Η παραγωγή των δὲν ἔφθασεν ἀκόμη εἰς τὸ ἄριστον σημεῖον τοῦ συνδυασμοῦ τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς, πέραν τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόδοσις καθίσταται φθίνουσα.

—ἡ εὐκαιρία τοποθετήσεως κεφαλαίων εἰς περιοχὴν μὲ ρυθμὸν ἀναπτύξεως ταχύτερον τοῦ τῆς ὑπόλοιπου χώρας εἶναι μεγαλύτερα εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν. Τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία εἶναι γρηραιότερα ἀπὸ τὴν οἰκονομίαν τῆς περιοχῆς. Κατὰ συνέπειαν, ἡ τελευταία προσφέρει μεγα-

4. Location theory and regional economic growth, Journal of Political Economy 1958, σελ. 243-258.

5. Exports and economic growth, Northwestern University, Ἀπρίλιος 1956, σελ. 160-164.

6. Εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν γίνεται τὸ ἀντίθετον.

λυτέραν ἐλπίδα κέρδους καὶ πολυαριθμοτέρας δυνατότητας ἐπικερδοῦς ἐπενδύσεως,

— ἐφ' ὅσον ὑπεθέσαμεν ἀνωτέρω, ὅτι πρόκειται περὶ περιοχῶν ἀραιοκατωκημένων, ἢ μετανάστευσις ἐκεῖ συμβάλλει εἰς τὸ νὰ καλλιεργηθοῦν τὸ πρῶτον ἐδάφη διὰ νὰ καλυφθοῦν αἱ ἀνάγκαι ἠδύξημένου πληθυσμοῦ. Πασιφανῶς εἰς τὰ ἐδάφη αὐτὰ ὁ νόμος τῆς φθινοῦσης ἀποδόσεως τοῦ ἐδάφους δὲν λειτουργεῖ ἀκόμη.

— ὁ συντελεστῆς «ἐργασία» δὲν εἶναι, κατ' ἀρχὴν τοῦλάχιστον, ἀφθονώτερος τῶν λοιπῶν, εἰς περιοχὴν μὲ ταχύτερον ρυθμὸν ἀναπτύξεως, ὅπως συμβαίνει συνήθως εἰς οἰκονομίας ὠρίμους. Ὡς γνωστόν, εἰς τῶν κυρίων λόγων φθινοῦσης ἀποδόσεως εἶναι ἀκριβῶς ἡ δυσαναλογία τῶν διαθεσίμων συνελεστῶν παραγωγῆς. Τὸ συχνότερον εὐρίσκομεν ἀφθονία ἐργατικῶν χειρῶν εἰς τὰς χώρας ὑπὸ ἀνάπτυξιν. Ὡς ἐκ τούτου, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ συνδυασμὸς τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς ἐπιτελεῖται κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικὸν εἰς τὴν ἐν λόγω περιοχὴν.

γ) Ἡ παραγωγικότης εἰς τὴν περιοχὴν μὲ ταχύτερον ρυθμὸν ἀναπτύξεως ἢ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν εἶναι μεγαλύτερα παρὰ ἐκεῖ, διότι :

“Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐργασίαν :

— οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάται δὲν εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀφθονοὶ ἐκεῖ, ἀφοῦ ἡ μετανάστευσις πρὸς τὴν περιοχὴν ἐξακολουθεῖ. Αὕτη θὰ ἔπαυεν, ἐὰν ὑπῆρχον ἀφθονοὶ ἄνεργοι,

— οἱ εἰδικευμένοι ἐργάται δὲν λείπουν, τοῦλάχιστον κατ' ἀρχὴν, ἀφοῦ ὑπεθέσαμεν ὅτι πρόκειται διὰ περιοχὴν ἀνεπτυγμένης χώρας ⁷.

— ἐπιπλέον ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει ὅτι εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις ἐσωτερικῆς ὅσον καὶ διεθνοῦς μεταναστεύσεως, οἱ νεώτεροι καὶ οἱ ἱκανώτεροι μεταναστεύουν. Κατὰ συνέπειαν, ἡ παραγωγικότης τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν περιοχῆς εἶναι μεγαλύτερα ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν ⁸.

“Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἔδαφος :

— ὑπεστηρίχθη ἤδη ἀνωτέρω ὅτι ὁ νόμος τῆς φθινοῦσης ἀποδόσεως τοῦ ἐδάφους δὲν ἔχει ἀρχίσει ἀκόμη νὰ λειτουργῇ εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις, ἀφοῦ ὁ πληθυσμὸς πρὸ τῆς μεταναστεύσεως ἦτο ἀραιός. Ἐπιπλέον, ἐὰν ἀποδεχθῶμεν τὴν ἄποψιν Carey θὰ ὑπάρχουν πολλαὶ ἐκτάσεις ἀνεκμετάλλευτοι,

— ἡ αὐξήσις τῆς ἐνεργοῦ ζήτησεως καθιστᾷ παραγωγικὰ ἐδάφη, τὰ ὅποια δὲν ἦσαν πρὸ τῆς μεταναστεύσεως καὶ πρὸ τῆς ἐπιταχύνσεως τῆς προόδου.

Τέλος ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποταμίευσιν :

7. Ἄν βασισθῶμεν εἰς τὸ εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν, ἡ περιοχὴ εἶναι περισσότερον ἀνεπτυγμένη ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπον χώραν (π.χ. αἱ Δυτικαὶ Πολιτεῖαι τῶν Η.Π.Α.).

8. Παρατίθενται κατωτέρω στατιστικὰ στοιχεῖα ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖον.

— ἡ εὐκαιρία ἐπενδύσεως εἶναι μεγαλυτέρα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— δὲν σπανίζει ὅπως θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποτεθῆ, διότι εἰς τὰς περιοχὰς μὲ ταχύτερον ρυθμὸν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως διευκολύνεται, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, ἡ δημιουργία νέων ἐπιχειρήσεων.

Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὸ συνολικὸν προῖον τῆς περιοχῆς, ἡ ὁποία ἀναπτύσσεται μὲ ρυθμὸν ταχύτερον τοῦ συνόλου τῆς χώρας, εἶναι κατ' ἀναλογίαν ὑψηλότερον παρὰ ἐκεῖ.

Β' Τμῆμα. Κατανομὴ μικρῶ-καὶ μακροοικονομική.

Ἐν ὄψει ὅλων αὐτῶν τῶν διαφορῶν, αἱ ὁποῖαι ἐξετέθησαν εἰς τὸ προηγούμενον τμῆμα, ὁ τρόπος κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς εἰς τὴν περιοχὴν περὶ τῆς ὁποίας γίνεται λόγος καὶ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Εἶναι φυσικὸν νὰ παρουσιάξῃ ὠρισμένας διαφοράς.

Ι. Κατανομὴ μικροοικονομική.

Θὰ εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ ἐξετασθῆ ἡ μικροοικονομικὴ κατανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἀπὸ ἀπόψεως λειτουργικῆς καὶ ἀπὸ ἀπόψεως θεσμῶν.

Α) Κατανομὴ λειτουργική.

1. Ὁ ἐργαζόμενος.

— Τὸ ὀνομαστικὸν ἀτομικὸν εἰσόδημα ἔχει πολλὰς πιθανότητας νὰ εἶναι ὑψηλότερον εἰς τὰς περιοχὰς μὲ ταχύτερον ρυθμὸν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν⁹. Πρόκειται διὰ τὴν κανονικὴν συνέπειαν ἐντονωτέρας οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται ὑπὸ συνθήκας συμβαλλούσας εἰς παραγωγικότητα καὶ εἰς προσδοκίας κέρδους μεγαλυτέρας παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν.

— Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύγκρισιν τῶν πραγματικῶν ἡμερομισθίων μεταξὺ περιοχῆς καὶ ὑπολοίπου χώρας, ἡ ὁποία ἄλλωστε εἶναι ἡ μόνη σημαντικὴ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν ἐργαζομένων, αὐτὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς τιμὰς. Οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὴν περιοχὴν θὰ δυνηθοῦν νὰ διατηρήσουν τὴν πλεονεκτικὴν τῶν θέσιν ἔναντι τῶν ἐργαζομένων τῆς ὑπολοίπου χώρας, μόνον ἐὰν αἱ τιμαὶ τῆς περιοχῆς εὐρίσκωνται εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον ὅπως αἱ τιμαὶ τῆς ὑπολοίπου χώρας ἢ ἐὰν τουλάχιστον διαφέρουν ὀλιγώτερον μεταξὺ τῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰς διαφοράς τῶν ὀνομαστικῶν ἡμερομισθίων. Θεωρητικῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποστηριχθῆ ὅτι τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τῶν τιμῶν τῆς περιοχῆς¹⁰ δὲν θὰ ἔπρεπε

9. Αἱ διαθέσιμοι στατιστικαὶ δεικνύουν ὅτι εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας, τὸ ὀνομαστικὸν ἀτομικὸν εἰσόδημα εἶναι ὑψηλότερον εἰς τὰς Δυτικὰς Πολιτείας παρὰ εἰς τὰς ὑπόλοιπους.

10. Ἐὰν σεβασθῶμεν τοὺς ὡς ἄνω τεθέντας κανόνας.

κατ' ἀρχὴν νὰ εἶναι αἰσθητῶς ὑψηλότερον τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν τῆς ὑπόλοιπου χώρας, ἀφοῦ εἰς τὴν περιοχὴν ὑπάρχει μεγαλύτερα παραγωγικότης καὶ μεγαλύτερα συμμετοχὴ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον.

— Ἡ δυσχέρεια συγκρίσεως τῶν διαφορῶν τῶν καθ' ἕκαστον ἡμερομισθίων μεταξὺ περιοχῆς καὶ συνόλου τῆς χώρας εἶναι μεγάλη. Εἰς τὸν τομέα αὐτὸν πᾶσα γενίκευσις ἔχει μικρὰν σημασίαν καὶ ἐπιβάλλεται προσοχή. Δυναμέθα πάντως νὰ ἐξετάσωμεν τὸ πρόβλημα ἐγγύτερον καὶ νὰ προσπαθήσωμεν νὰ θέσωμεν μερικὰς κατευθυντηρίου γραμμὰς :

α) Κατ' ἀρχὴν ὑπάρχει διαφορὰ τῶν ἀτομικῶν ὀνομαστικῶν ἡμερομισθίων εἰδικευμένων καὶ μὴ εἰδικευμένων ἐργατῶν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις μειώνει ἢ καὶ ἀνατρέπει αὐτὴν τὴν διαφορὰν. Πράγματι ὅσον ἀναπτύσσεται μία οἰκονομία, αἱ ἀνάγκαι τῆς εἰς μὴ εἰδικευμένην ἐργασίαν ὀλονὲν ὑπερέχουν τῆς διαθέσιμου προσφορᾶς. Αὐτὸ ἐξηγεῖται, διότι ἡ πρόοδος δημιουργεῖ διαρκῶς νέας ἀπασχολήσεις διὰ τοὺς ἀνειδικεύτους καὶ διότι ἡ βελτίωσις τῶν βιοτικῶν συνθηκῶν τῶν ἐργαζομένων ἐπιτρέπει εἰς ὀλονὲν περισσοτέρους νὰ εἰδικευθοῦν.

Θὰ ἦτο κανονικὸν νὰ ἀναμεινώμεν ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν ¹¹ θὰ εἶχε μεγαλύτεραν διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἡμερομισθίων τῶν εἰδικευμένων καὶ τῶν ἀνειδικεύτων ἐργατῶν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι, οἱ μετανάσταί εἶναι συνήθως ἀνειδικευτοὶ ἐργάται. Ἐν τούτοις, ἡ ἀποψὶς αὕτη, ἢ ὅποια φαίνεται τελείως λογικὴ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι οἱ εἰδικευμένοι ἐργάται δυσχερέστερον καθίστανται ἀνεργοὶ καὶ εὐρίσκουν εὐχερέστερον ἀπασχόλησιν ἐκεῖ ὅπου διαβιοῦν παρὰ οἱ ἀνειδικευτοὶ, δὲν ἀποδεικνύεται πάντοτε ὀρθή ¹². Πάντως εἶναι πιθανώτερον ὅτι περιοχὴ μὲ ρυθμὸν ταχύτερον ἀναπτύξεως χρειάζεται περισσότερο ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπον χώραν εἰδικευμένους ἐργάτας. Ἀφ' ἑτέρου κατὰ πᾶσαν πιθανότητα διαθέτει ὀλγωτέρους. Κατὰ ταῦτα ἡ διαφορὰ τῶν ὀνομαστικῶν ἡμερομισθίων εἰδικευμένων καὶ ἀνειδικεύτων ἐργατῶν θὰ εἶναι ἔντονωτέρα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν.

β) Ὑπάρχει κατὰ δεῦτερον λόγον διαφορὰ ἀγροτικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἡμερομισθίων. Ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖον ἡ ἀβεβαιότης εἶναι ἀκόμη ἔντονωτέρα, διότι ἡ ἀπάντησις ἐξαρτᾶται κατὰ πρῶτον λόγον ἀπὸ τὴν ἔκτασιν τοῦ προστατευτισμοῦ, τοῦ ὁποίου ἀπολαμβάνει ὁ ἀγροτικὸς τομεὺς καὶ κατὰ δεῦτερον λόγον ἀπὸ τὴν σύγκρισιν τῆς παραγωγικότητος τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως εἰς τὴν περιοχὴν καὶ εἰς τὸ σύνολον τῆς χώρας. Ὑπάρχουν πολλαὶ πιθανότητες ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ἡ ἀγροτικὴ δραστηριότης ἀντιπροσωπεύει ποσοστὸν ὑψηλότερον σχετικῶς παρὰ ἡ ὑπόλοιπος χώρα.

11. Ἄν καὶ δὲν διαθέτομεν στατιστικὰ στοιχεῖα πρὸς ἀπόδειξιν αὐτῆς τῆς ἀπόψεως.

12. Μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν, οἱ ὁποῖοι τὰ τελευταῖα ἔτη μεταναστεύουν εἰς τὴν Γερμανίαν, ὑπάρχουν πολλοὶ εἰδικευμένοι ἐργάται.

2. Ὁ ἐπιχειρηματίας.

Τὸ ἀτομικὸν ἐπιχειρηματικὸν κέρδος θὰ εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑψηλότερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι,

αα) ἡ εὐκαιρία τοποθετήσεως κεφαλαίων, ὅπως ἐσημειώθη, ἤδη ἀνωτέρω, εἶναι σημαντικωτέρα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

ββ) ἡ φθορὰ τῶν ἐγκαταστάσεων παραγωγῆς δὲν εἶναι ἀξία λόγου εἰς πολλὰς περιπτώσεις καὶ ὁ χρόνος τῆς ἀνανεώσεώς των δὲν ἔχει φθάσει ἀκόμη, τοῦλάχιστον προκειμένου περὶ τῶν νέων βιομηχανιῶν τῆς περιοχῆς,

γγ) ὅταν πρόκειται διὰ νέας βιομηχανίας ὁ ἐπιχειρηματίας συχνὰ δὲν ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ φόρους.

Ἐφ' ὅσον συνεχίζεται ἡ μετανάστευσις πρὸς τὴν περιοχὴν, ὑπάρχει μεγαλύτερα ἐλπίς κέρδους, δεδομένου ὅτι θὰ διευρυνθῇ ἡ ἀγορά.

3. Ὁ κτηματίας.

Ἀντιθέτως, ἡ ἔγγειος πρόσοδος θὰ εἶναι κατωτέρα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι,

αα) αἱ ἀρμόδιαι ἀρχαὶ παρέχουν συνήθως ἐδάφη εἰς ὅσους θέλουν νὰ δημιουργήσουν νέας βιομηχανίας, τοῦλάχιστον εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας,

ββ) τὸ διαθέσιμον ἔδαφος εἶναι γενικῶς ἀφθονώτερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ἐπικράτειαν.

4. Ὁ κεφαλαιοῦχος.

Τὰ ἐπιτόκια εἶναι πιθανὸν ὅτι θὰ εἶναι ὑψηλότερα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι,

αα) αἱ ἀνάγκαι κεφαλαίων εἶναι μεγαλύτεραι καὶ ὀλιγώτερον δύνανται νὰ συμπιεσθοῦν εἰς οικονομίαν μὲ ταχὺν ρυθμὸν ἀναπτύξεως παρὰ εἰς οικονομίαν μὲ βραδὺν ρυθμὸν,

ββ) ὑπάρχει εἰς τὴν περιοχὴν ἀνάγκη σημαντικωτέρων ποσῶν διὰ τὰ πρῶτα ἔξοδα ἐγκαταστάσεως τῶν νέων ἐπιχειρήσεων,

γγ) δὲν μεταναστεύουν συνήθως ὅσοι διαθέτουν μεγάλα κεφάλαια.

B) Κατανομὴ ἀπὸ ἀπόψεως θεσμῶν.

Δύναται γενικῶς νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ κατανομὴ ἀπὸ ἀπόψεως θεσμῶν εἶναι ὀλιγώτερον σημαντικὴ εἰς τὰς περιοχὰς μὲ ταχὺν ρυθμὸν ἀναπτύξεως παρὰ εἰς ἐκείνας μὲ βραδύτερον, διότι,

— εἶναι ἀληθές ὅτι ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀνεργία εἶναι ἀσήμαντος, αἱ ἐργατικαὶ ὀργανώσεις δύνανται εὐχερέστερον νὰ ἐπιβάλλουν τὰς ἀπόψεις των¹³. Ἐν τούτοις ὁ παρὰ γων αὐτὸς χάνει μέρος τῆς σημασίας του, δεδομένου ὅτι μὲ τὴν προσδοκίαν ὑψηλῶν κερδῶν οἱ ἐπιχειρηματῆται πείθονται εὐχερέστερον νὰ

13. Ὀνομαστικὸν ἡμερομίσθιον ἠύξημένον συνετεία παραγόντων θεσμολογικῶν.

χορηγήσουν ἱκανοποιητικὰ ἡμερομίσθια, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ὑπάρχει ἀφθονία δαιθεσίμων ἐργατικῶν χειρῶν¹⁴,

— ἀφ' ἑτέρου, ἐφ' ὅσον ἡ ἀνεργία καὶ εἰς περίοδον ὑφέσεως εἶναι μικρότερα εἰς τὴν περιοχὴν ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, τὰ ἐπιδόματα ἀνεργίας θὰ εἶναι ἐκεῖ μικρότερα ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— ὅσον ἀφορᾷ αὐτὸ τὸ ὅποιον λέγεται ἔμμεσον ἢ πρόσθετον ἡμερομίσθιον, τοῦτο συμπληροῦ τὸ κυρίως ἡμερομίσθιον ὀλιγώτερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Πράγματι, αἱ πρόσθετοι ἀπολαβαὶ χορηγοῦνται μόνον μετὰ τὴν πάροδον ὀρισμένου χρονικοῦ διαστήματος, καὶ μετὰ τὴν πληρῶσαι ὀρισμένων ἄλλων προϋποθέσεων. Δεδομένου ὅτι πολλαὶ ἐπιχειρήσεις εἶναι νέαι, ὅτι πολλοὶ ἐργαζόμενοι προσφάτως ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν περιοχὴν καὶ ὅτι εἶναι συνήθως νεώτεροι, τοῦτο ἐξηγεῖται εὐχερῶς καὶ διὰ τὰ ἐπιδόματα ἀνεργίας καὶ διὰ τὰ ἐπιδόματα γήρατος.

II. Κατανομὴ μακροοικονομική.

Εἰς αὐτὸ τὸ τμήμα θὰ συγκρίνωμεν τὰ μερίδια ἐκάστης κοινωνικῆς τάξεως ἐντὸς τοῦ συνολικοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος ἀφ' ἑνὸς τῆς περιοχῆς, ἀφ' ἑτέρου τοῦ συνόλου τῆς χώρας. Ἡ σύγκρισις αὐτὴ θὰ μᾶς δώσῃ μίαν ἰδέαν τῆς μεγαλυτέρας ἢ τῆς μικροτέρας ἀνισότητος κατανομῆς εἰς τὰς δύο περιπτώσεις.

1) Τὸ μερίδιον τῶν ἐργαζομένων εἰς τὸ συνολικὸν εἰσόδημα :

Τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι μεγαλύτερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ἀφοῦ εἰς τὴν πρώτῃν ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις εἶναι ταχύτερα. Οἱ κυριώτεροι λόγοι, εἶναι :

— ὅτι ἡ ἀνεργία εἶναι ὀλιγώτερον σημαντικὴ εἰς τὴν περιοχὴν, παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ἔστω καὶ κατὰ τὴν περίοδον ὑφέσεως. Ὡς ἐκ τούτου οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὴν περιοχὴν εἶναι κατ' ἀναλογίαν περισσότεροι,

— ὅτι ἡ παραγωγικότης τῆς ἐργασίας εἶναι μεγαλυτέρα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ὡς ἀνεπτύχθη ἀνωτέρω. Ἐὰν λοιπόν, παρὰ τὰς σχετικὰς συζητήσεις ἐπὶ τοῦ θέματος, ἡ παραγωγικότης ἐξακολουθῇ πάντοτε νὰ ἀποτελῇ τὴν βᾶσιν τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἐργαζομένων, τὸ μερίδιόν των ἐντὸς τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος θὰ πρέπει νὰ εἶναι μεγαλύτερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— ὅτι ἡ σχέσις ἀφ' ἑνὸς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως ἐργατικῶν χειρῶν, ἀφ' ἑτέρου ἐργατικῶν χειρῶν καὶ ἀποταμιεύσεως, εἶναι εὐνοϊκωτέρα διὰ τὸν συνελεσθῆν ἐργασία εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— ὅτι τὸ μερίδιόν των εἰς τὴν περιοχὴν δὲν ἐλαττοῦται ὅσον εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν εἰς περίοδον ὑφέσεως. Συνεπῶς ἡ σταθερότης τοῦ μεριδίου των

14. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν τὸ ὀνομαστικὸν ἡμερομίσθιον εἶναι ὑψηλὸν συνεπεῖξαι θεσμολογικῶν ἀλλὰ λειτουργικῶν παραγόντων.

εἶναι μεγαλύτερα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Ὁ οἰκο-
δομικὸς ὄργανισμὸς ἐξηγεῖ ἐν μέρει αὐτὴν τὴν διαφορὰν ὑπὲρ τῆς περιοχῆς.

2) Τὸ μερίδιον τῶν κερδῶν ἐντὸς τοῦ συνολικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος :

Καὶ τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι κατ' ἀναλογίαν μεγαλύτερον εἰς τὴν περιοχὴν
παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι,

— ὁ νόμος τῆς φθινοῦσης ἀποδόσεως δὲν λειτουργεῖ συχρὰ εἰς τὴν περιοχὴν,

— τὰ κέρδη ἐκ νεωτερισμῶν εἶναι μεγαλύτερα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς
τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— ὁ βαθμὸς χρησιμοποίησεως τῶν ἐγκαταστάσεων παραγωγῆς εἶναι
ἐκεῖ μεγαλύτερος, διότι ἡ ἐνεργὸς ζήτησις αὐξάνει συνεχῶς.

3) Τὸ μερίδιον τῆς ἐγγείου προσόδου εἰς τὸ συνολικὸν εἰσόδημα :

Εἶναι μικρότερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι,

— ἡ προσφορά ἐδάφους εἰς τὴν περιοχὴν εἶναι μεγαλύτερα τῆς ζήτησεως,
ἐφ' ὅσον αὕτη εἶναι ἀραιοκατοικημένη,

— ἡ ἀπόκτησις ἰδιοκτησίας εἰς τὴν περιοχὴν εἶναι σχετικῶς εὐχερής,
ἐφ' ὅσον ἡ διοίκησις παρέχει παντοειδεῖς εὐκολίας εἰς κάθε νεοεγκαθιστω-
μένην βιομηχανίαν.

4) Τὸ μερίδιον τῶν ἐπιτοκίων εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα :

Πρέπει καὶ αὐτὸ νὰ εἶναι μικρότερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπό-
λοιπον χώραν, διότι,

— τὸ ἐπιτόκιον εἶναι σχετικὸν μέγεθος, τὸ ὁποῖον ἐξαρτᾶται ἀπ' εὐθείας
ἀπὸ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κεφαλαίου. Ὅταν αὕτη εἶναι εἰς ὑψηλὴν, τὸ ἐπιτόκιον
εἶναι χαμηλὸν καὶ ἀντιθέτως. Εἰς περιοχὴν μὲ ρυθμὸν οἰκονομικῆς ἀναπτύ-
ξεως ταχύτερον ἢ ἀπόδοσις τοῦ κεφαλαίου εἶναι μεγαλύτερα παρὰ εἰς τὴν
ὑπόλοιπον χώραν,

— ἐπιπλέον τὸ ἐπιτόκιον ἀνταγωνίζεται μὲ τὸν μισθόν, ἀφοῦ ἀμφοτέρω
περιλαμβάνονται εἰς τὴν συνολικὴν δαπάνην παραγωγῆς. Ὅταν οἱ ἐργαζό-
μενοι ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιβληθοῦν εὐχερέστερον ἀπὸ τοὺς κεφαλαιού-
χους, εἴτε ἀπὸ ἀπόψεως θεσμῶν, εἴτε ἀπὸ ἀπόψεως λειτουργικῆς, τὸ ἐπιτό-
κιον θὰ εἶναι κατ' ἀνάγκην χαμηλότερον ἢ ἀλλαχού,

— ἐξ ἄλλου ἡ τάξις τῶν κεφαλαιούχων ἀριθμεῖ μᾶλλον ἡλικιωμένους
ἀνθρώπους, ἐνῶ οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς διὰ τὴν ὁποίαν πρόκειται, εἶναι
συνήθως νέοι. Κατὰ ταῦτα οἱ κεφαλαιούχοι τῆς περιοχῆς εἶναι κατ' ἀναλο-
γίαν ὀλιγώτεροι ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν.

Γ' Τμῆμα. Κοινωνικαὶ τάξεις (ἢ κατηγορίαι) εὐνοοῦμεναι ἢ μὴ εὐνοοῦμεναι.

Τὸ τμῆμα τοῦτο θὰ ἀφιερωθῇ εἰς ταχεῖαν ἐξέτασιν τῶν κοινωνικῶν τά-
ξεων, αἱ ὁποῖαι εἴτε εὐνοοῦναι εἴτε δὲν εὐνοοῦνται ἀπὸ τὰς διαφορὰς τοῦ τρόπου
κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, εἰς τὴν περιοχὴν καὶ εἰς τὴν ὑπόλοιπον
χώραν. Θὰ χρησιμεύσῃ συγχρόνως ὡς συμπέρασμα τοῦ θεωρητικοῦ μέρους.

1) *Εἰσοδήματα προερχόμενα ἐξ ἐργασίας καὶ εἰσοδήματα μὴ προερχόμενα ἐξ ἐργασίας.*

Ρυθμὸς ἀναπτύξεως ἐπιταχυνόμενος φαίνεται νὰ εὐνοῖ τὰ εἰσοδήματα, τὰ προερχόμενα ἐξ ἐργασίας, ἐν συγκρίσει πρὸς ὅ,τι συμβαίνει ἐπὶ βραδείας ἀναπτύξεως. Πράγματι τὰ μερίδια τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἐντὸς τοῦ συνολικοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος εἶναι σχετικῶς μεγαλυτέρα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ἐν συγκρίσει μὲ τὰ μερίδια τῶν κεφαλαιούχων καὶ τῶν ἰδιοκτητῶν ἀκινήτων.

2) *Μισθοὶ καὶ κέρδη.*

Ὁ ἀνταγωνισμὸς περιορίζεται οὕτω μεταξὺ κερδῶν καὶ μισθῶν. Ἐρωτᾶται ποῖα ἐκ τῶν δύο εὐνοοῦνται περισσότερον εἰς τὴν περιοχὴν μὲ ταχὺν ρυθμὸν οικονομικῆς δραστηριότητος, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Ἡ ἀπάντησις εἶναι δυσχερής, διότι εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστηριχθοῦν ἀμφότεραι αἱ ἐκδοχαί. Πάντως εἶναι πιθανώτερον νὰ ἐπικρατήσουν οἱ ἐργαζόμενοι, ἀφοῦ,

— τὸ ὀνομαστικὸν ἡμεραμίσθιον εἶναι μεγαλύτερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— δὲν ὑπάρχει ἀξιόλογος ἀνεργία, ἔστω καὶ ἐπὶ ὑφέσεως εἰς τὴν περιοχὴν,

— αἱ ἐργατικαὶ χεῖρες δὲν ἀφθνοῦν εἰς τὴν περιοχὴν καὶ συνεπῶς οἱ ἐργαζόμενοι εὐχερέστερον ἐπιβάλλουν τὰς ἀπόψεις των.

**Δεύτερον Μέρος : Στατιστικὴ ἐξακρίβωσις τοῦ μοντέλου
εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας**

Αἱ Ἑνωμένα Πολιτεῖαι δύνανται νὰ διαιρεθοῦν ἀπὸ ἀπόψεως ρυθμοῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς δύο μεγάλας περιοχάς :

1) Τὴν Δυτικὴν, ἢ ὅποια περιλαμβάνει τὴν Καλιφορνίαν καὶ τὰς γειτονικὰς περιοχάς, καὶ αἱ ὅποια ἔχουν ἱστορίαν σχετικῶς πρόσφατον οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ ρυθμὸν δραστηριότητος πολὺ ἐντονώτερον ἀπὸ ὅ,τι ἡ ὑπόλοιπος χώρα.

2) Τὴν ὑπόλοιπον, διὰ τὴν ὁποίαν διερωτώμεθα, βάσει ὠρισμένων δεικτῶν ἐὰν δὲν ἔφθασεν εἰς τὸ στάδιον οἰκονομικῆς στασιμότητος.

1. Στατιστικαὶ αἱ ὅποια ἀποδεικνύουν ρυθμὸν ἀναπτύξεως καὶ οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ταχύτερον τοῦ τῆς ὑπολοίπου χώρας :

Ἐὰν ἀποκλείσωμεν τὴν ρυθμὸν ἀναπτύξεως τῆς Δύσεως, ἢ ὑπόλοιπος χώρα φαίνεται νὰ εὐρίσκεται εἰς στασιμότητα τὰ τελευταῖα ἔτη¹⁵. Τὰ κάτωθι δεδομένα δεικνύουν αὐτὴν τὴν διαφοράν.

15. Western Division of national association of manufacturers, Western U.S.A. 1950-1960. Decade of opportunity 1955 (πολυγραφημένον).

— Ἡ δυτικὴ περιοχὴ παρουσίασεν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 40,9 ο/ο μεταξὺ 1940 καὶ 1950. Ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν μετανάστευσιν. Εἰς τὴν αὐτὴν περίοδον ὁ πληθυσμὸς τοῦ συνόλου τῆς χώρας ἠυξήθη κατὰ 13,3 ο/ο.

Ἄφοῦ ὁ πληθυσμὸς τοῦ συνόλου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν (συμπεριλαμβανομένης τῆς Δυτικῆς περιοχῆς) ἠυξήθη κατὰ 13,3 ο/ο, τὸ ποσοστὸν αὐτὸ θὰ ἦτο εὐσιωδῶς μικρότερον, ἂν ἐξηρεῖτο ἡ Δύσις.

— Ἡ αὐξήσις τῆς προστιθεμένης ἀξίας ἐκ μέρους τῆς βιομηχανίας εἶναι 67,7 ο/ο διὰ τὰς 11 Δυτικὰς Πολιτείας ἔναντι 45,8 ο/ο διὰ τὸ σύνολον τῆς χώρας συμπεριλαμβανομένων τῶν 11 Δυτικῶν Πολιτειῶν κατὰ τὰ ἔτη 1947—52.

— Τὸ ποσοστὸν τῆς ἀνεργίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑφέσεως εἶναι εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν χαμηλότερον παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Τοῦτο ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν μεγάλην ἀνάγκην νέων κατοικιῶν :

αα) Μόνον εἰς τὴν Πολιτείαν τῆς Καλιφορνίας ἐχρειάσθησαν 893.000 νέα κατοικίαι κατὰ τὰ ἔτη 1950—1960.

ββ) Διὰ τὸ σύνολον τῆς δυτικῆς περιοχῆς ἐχρειάσθησαν 1.265.000 νέα κατοικίαι κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον.

Ὁ σημαντικὸς ρόλος τῶν οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν εἶναι πολὺ γνωστὸς ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων. Δύναται νὰ ἐνισχύσῃ ὀλόκληρον τὴν οἰκονομίαν χάρις εἰς τὸν σημαντικὸν ἀριθμὸν τῶν βιομηχανιῶν καὶ τῶν βιοτεχνιῶν, αἱ ὁποῖαι κινοῦνται χάρις εἰς τὰς οἰκοδομικὰς ἐργασίας. Εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν 7,9 ο/ο τοῦ συνολικοῦ προϊόντος διατίθενται διὰ τὰς οἰκοδομὰς, ἔναντι 6,7 ο/ο διὰ τὸ σύνολον τῆς χώρας¹⁶.

— Εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν ἰδρῦθησαν 192.800 νέα ἐπιχειρήσεις κατὰ τὰ ἔτη 1950—1960.

— Ἡ δυτικὴ περιοχὴ συμβάλλει περισσότερον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, ἀφοῦ ἡ πρόσφατος βελτίωσις τοῦ ἰσοζυγίου λογαριασμῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὀφείλεται εἰς τὴν ἐξαγωγὴν ἀεροπλάνων (Jet) καὶ πυραύλων προερχομένων ἀπὸ τὴν δυτικὴν περιοχὴν.

2. Στατιστικαὶ αἱ ὁποῖαι ἀποδεικνύουν συνολικὸν εἰσόδημα καὶ εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν ὑψηλότερα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν :

Οἱ ἀριθμοὶ δεικνύουν ὅτι :

— τὸ ἰδιωτικὸν εἰσόδημα τῆς περὶ οὗ ὁ λόγος περιοχῆς ἀντεπροσώπευσε τῷ 1929 11 ο/ο τοῦ συνόλου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῷ 1957 16 ο/ο.

— τὸ ὠριαῖον βιομηχανικὸν ἡμερομίσθιον ἦτο τῷ 1955 1,84 \$ διὰ τὸ σύνολον τῆς χώρας καὶ 2,18 \$ διὰ τὴν πολιτείαν τῆς Νεβάδας.

16. Συμπεριλαμβανομένης τῆς δυτικῆς περιοχῆς.

3. Δεδομένα, τὰ ὅποια καταδεικνύουν κατανομὴν τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, μᾶλλον, ὑπὲρ τῶν εἰσοδημάτων, τὰ ὅποια προέρχονται ἐξ ἐργασίας.

Πρόκειται :

—διὰ ἡμερομίσθιον ἀτομικὸν ὠριαῖον μεγαλύτερον εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— διὰ τὸ ὅτι αἱ κυβερνήσεις τῶν Δυτικῶν Πολιτειῶν θέτουν εἰς τὴν διάθεσιν ὅσων θέλουν νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐκεῖ καὶ νὰ ἰδρῦσουν νέας βιομηχανίας τὰ κατάλληλα ἐδάφη. "Αλλως, ἡ ἔγγειος πρόσδοδος θὰ ἦτο μεγαλύτερα,

—διὰ τὸ ὅτι αἱ τράπεζαι εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν δίδουν εἰς ὅσους ἐπιχειρηματίας ἔρχονται ἐκεῖ ὅσας πιστώσεις χρειάζονται ὑπὸ εὐνοϊκοὺς ὄρους καὶ τὸ διαφημίζουν καταλλήλως. Κατὰ ταῦτα τὸ ἐπιτόκιον δὲν δύναται νὰ εἶναι μεγαλύτερον τῆς ὀριακῆς ἀποδόσεως τοῦ κεφαλαίου,

—διὰ τὸ ὅτι αἱ Δυτικαὶ Πολιτεῖαι εἶναι ἀραιοκατωκημέναι καὶ συνεπῶς ἡ ἔγγειος πρόσδοδος εἶναι ἐκεῖ μικρά,

— διὰ τὴν μεγαλύτεραν εὐχέρειαν ἐπενδύσεως εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν συνέχισιν τῆς μεταναστεύσεως, ἡ ὅποια ἐξηγεῖται ἀπὸ τὴν προσδοκίαν κέρδους μεγαλύτερου παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

—διὰ παραγωγὴν κατὰ ὥραν ἐργασίας μεγαλύτεραν εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ὅπως προκύπτει ἐκ τῶν κατωτέρω στοιχείων :

	1952	1957
Δυτικὴ Περιοχὴ	116	127
Σύνολον Χώρας	107	113

Ἡ μεγαλύτερα παραγωγικότης ἐπιτρέπει μισθοὺς καὶ κέρδη μεγαλύτερα ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ἄνευ ἀνάγκης αὐξήσεως τῆς τιμῆς πωλήσεως.

Συμπέρασμα

Ἡ εἰσῆγησις αὐτὴ ἀπέβλεπεν ἀπλῶς εἰς τὸ νὰ θέσῃ ἓνα νέον πρόβλημα κατανομῆς τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ νὰ τὸ συνδέσῃ μὲ τὸν ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ ἀναπτύξεως. Ἐλαβον ὡς παράδειγμα τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, λόγῳ τῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὅποια παρουσιάζουν καὶ τὰ ὅποια ἐξέθεσα εἰς τὴν εἰσαγωγὴν. Ἡ στατιστικὴ ἐπιβεβαίωσις δὲν εἶναι ἀσφαλῶς ἐπαρκῆς εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, ἀφοῦ τὰ σχετικὰ στοιχεῖα, εἴτε λείπουν παντελῶς, εἴτε δὲν ὑπέστησαν ἀρκετὴν ἐπεξεργασίαν ὥστε νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἐδῶ. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι οὐδεὶς ἤσυχολήθη μὲ τὸ πρόβλημα αὐτὸ καὶ ὅτι συνεπῶς αἱ στατιστικαὶ αὐταὶ δὲν ἐχρειάζοντο.

Ἐν ὄψει τῶν ὅσων ἐξετέθησαν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι :

1) ἐὰν ἔχωμεν δύο περιοχὰς τῆς αὐτῆς ἢ περίπου τῆς αὐτῆς ἀναπτύξεως, ὁ τρόπος κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος δὲν θὰ εἶναι κατ' ἀνάγκην ὁ αὐτός. Θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὸν ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις,

2) ἡ περιοχὴ μὲ ἐντονώτερον ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος ἐν συγκρίσει πρὸς μίαν ἄλλην, θὰ ἔχῃ κατανομὴν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος δικαιότεραν, ἔστω καὶ ἐὰν ἀπὸ ἀπόψεως σταδίου οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένη,

3) ἐπὶ πλέον τὸ εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν εἶναι ἀνώτερον εἰς τὴν περιοχὴν μὲ ἐντονώτερον ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ἀφοῦ ἡ παραγωγικότης εἶναι μεγαλυτέρα,

4) τέλος, ἡ βᾶσις τῶν θεσμῶν κατανομῆ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς περιοχῆς μὲ ἐντονώτερον ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος ἔχει μικροτέρα σημασίαν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν.

Εἰς τὴν ἐπακολουθήσαν συζήτησιν ἔλαβον μέρος οἱ κ.κ. Ἄνδρ. Κυρ-κυλίτσης, Κ. Μπανταλούκας, Γ. Ἀθανασόπουλος, Κ. Κεβόρκ, Ἄ. Λάζαρης, Κ. Καλόγρης, Γ. Παπαλεξανδρῆς, Σ. Γερωνυμάκης, Κ. Θάνος, Σ. Ἀγαπητίδης κλπ.